

**Reč Muftije Kosova, Mr. Naim Tërnavaj, na Konferenciji o Miroljubivoj
Koegistenciji i Medjuverskom Dijalogu na Kosovu**

Peć, 2-3. maja 2006. goidine

Poštovani gospodine Amfilohije, mitropolit Pravoslavne Crkve,

Poštovani predstavnici verskih zajednica,

Poštovani predstavnici kancelarija za vezu na Kosovu

Poštovani učesnici, dame i gospodo!

Raduje me što se u nastavku susreta organizovanih dosada medju našim verskim zajednicama u raznim periodima kroz koja je prošlo Kosovo susrećemo i danas ovde. Posebnost ovog susreta jeste što smo se danas sastali u verskom objektu Srpske Pravoslavne Crkve na Kosovu i što je domaćin ovog susreta Srpska Pravoslavna Crkva. To je od posebnog značaja za nas lidere verskih zajednica na Kosovu, a još više za Kosovo i njegov narod, što e ovaj susret održava u ovim sudbonosnim trenucima kroz koje Kosovo prolazi. To kažem i zato što je grad Peć sa okolinom za vreme rata 1999. godine bio jedan do gradova koji je najviše stradao kako ljudskim žrtvama tako i razorenim ili oshtećenim objektima. Ilustracije rati, pomenuo bih da su, za vreme rata 1999. godine, od strane srpske vojske i policije, razorena, spaljena ili demolovana 34 islamska verska objekta koja su do tada postojala u ovom gradu i okolini, dok je na Kosovu u ovom periodu spaljeno, razoreno ili granatirano 218 džamija i drugih islamskih verskih objekata.

Poštovani prisutni i prijatelji,

Svi mi znamo o patnjama i razaranjima kroz koja je prošlo Kosovo i njegov narod u zadnjim decenijama XX veka. To najbolje znamo mi verski lideri Kosova, koji smo bili najbliži svim slojevima našeg stanovništva.

Nesumnjivo da svaki rat ostavlja za sobom teške posledice koje pogadjaju i onaj deo stanovništva koje je danšivelo rat. To nije samo naša sudbina kao kosovskog društva, već je to sudbina i drugih naroda sveta koji su prolazili kroz rat u prošlim i sadashnjim periodima.

Kosovo i sedam godina nakon završetka rata oseća njegove posledice. Ovo se odnosi posebno na one porodice koje su neposredno pogodjene ratnim posledicama, kao što je pogibija njihovih najbližih, te nestanak njihovih rođenih, silovanja, razaranja njihovih domova i nepoznata sudbina nestalih članova njihovih porodica.

Kako da se okrenemo ka budućnosti?

I pored svih bolova, patnji i tegoba, mi, u saradnji sa medjunarodnim faktorom, treba da nadjemo u sebi dovoljno snage i hrabrosti da ih prevazidjemo i da se okrenemo budućnosti, ali, razume se, ne zaboravljajući prošlost, da bi se iz nje crple pouke da se ona nikad ne bi ponovila u budućnosti. Prevazilaženje ove faze nije tako lako. Ali treba imati gradjanske hraborsti i kuraži, posebno od strane koja je bila uzrok agresije i koja je imala mehanizme, snage i sile i sprovodila nasilje, činila zlo i nanosila štete nezaštićenoj strani. Stoga nam je u ovoj fazi je neohodna istina i pravda. Zadnje je vreme da se prihvati nova stvarnost stvorena na Kosovu. Potom treba preduzeti naredni korak ka medjusobnom poverenju, koje je od velikog značaja za fazu u koju ulazi naše kosovsko društvo za koju mi verski lideri možemo dati naš doprinos.

Ovde se može postaviti pitanje koja je uloga i doprinpos verskih zajednica na Kosovu za povratak medjusobnog poverenja?

Na osnovu dosadašnjeg iskustva, mišljenja smo da medju tri naše tradicionalne verske zajednice na Kosovu, na osnovu verskih principa, postoji

zajednički konsenzus da, kao verski poglavari, damo svoj doprinos. Na to nas obavezuju naše verski principi, kao i opšti interes vernika i gradjana Kosova. Mi treba da koristimo svoj autoritet za povratak medjusobnog poverenja medju kosovskim stanovništvom. Jer time stvaramo pogodnu klimu za normalan život za sve naše gradjane, bez obzira na veru, jezik i nacionalnost. Ovim ćemo pružiti našu pomoć domaćem i medjunarodnom faktoru za bolji život na Kosovu. Mi, verski lideri, treba da dajemo primer našim vernicima promovišući progresivne i humane vrednosti i da utičemo na naše vernike da ispunjavaju svoje obaveze prema državnim institucijama Kosova, kao što su poreske i druge obaveze kao gradjani Kosova.

Na dnevnom redu razgovora sa Beogradom trebalo bi da budu i problemi stanovništva islamske veroispovesti koje živi u Srbiji, pošto je znatan broj gradjana ove veriispovesti prinudjen da, pod raznim pritiscima, prihvati i izmenu svojih imena i prezimena. Ilustracije radi, pomenuli bismo, na primer, da je u opštini Medvedja od 7.500 Albanaca koliko ih je bilo pre 1999. godine, njihov broj sada spao na manje od 750 Albanaca.

I ovom prilikom bismo želeli da istaknemo naše žaljenje zbog neželjenih dogadjaja u martu 2004. godine u pojedinim krajevima Kosova kao i posledica tih dogadjaja. U ovom kontekstu nas raduje što je Vlada Kosova izdvojila znatna sredstva iz budzeta Kosova za obnovu srpskih pravoslavnih crkava ali je sličan poduhvat trebalo primeniti i za obnovu džamija i drugih razorenih verskih objekata. Valja istaći da znatan broj ovih objekata, pored verskih, ima i arhitektonske i druge kulturne vrednosti.

I najzad pred nas se postavlja pitanje: šta dalje?

Za bolju budućnost za sve nas i za pokoljenja koja dolaze posle nas, po našem mišljenju, treba preduzeti sledeće:

1. Albanska većina treba da preuzme na sebe odgovornost za razvoj i prosperitet svih nacionalnih manjina na Kosovu, posebno srpske manjine.

2. Srpska manjina treba da prihvati novu stvarnost stvorenu na Kosovu i da svoju sudbinu poveže sa Kosovom, to jest zemljom u kojoj živi i radi.
3. Srpska Pravoslavna Crkva na Kosovu, svojim postupcima, treba da pokaže da je duhovni predstavnik srpskog naroda ali da se ne meša u politička kretanja.
4. Sve tri verske zajednice, svojim javnim radom i u radu sa svojim vernicima, treba da promovišu zajedničke vrednosti zasnovane na načelima Islama i Hrišćanstva i da rade na promovisanju tolerancije, morala i pravde.
5. Verske zajednice, na svojim skupovima sa vernicima, treba da iniciraju ispunjavanje obaveza koje oni imaju kao građani Kosova na opštinskom ili centralnom nivou.
6. Poruke verskih zajednica treba da budu za tolerantno i multietničko društvo, u kome će se poštovati prava svih zajednica, bile one manjinske ili većinske.
7. Da se izvrši obnova svih verskih objekata koji su porušeni za vreme rata, bilo da su to džamije ili crkve.
8. Da međunarodna zajednica preduzme konkretne korake za dovršenje procesa privatizacije na Kosovu i da se dobijena sredstva ulože u kosovsku privredu za otvaranje novih radnih mesta,
9. Da se još većim intenzitetom nastavi međjuverski dijalog. U tom smislu predlažemo da Islamska Zajednica Kosova bude domaćin narednom međjuverskom susretu.
10. Da se što pre reši pitanje konačnog statusa Kosova u skladu sa voljom većine kosovskog stanovništva uz snažnu garanciju za manjine čime će se obezbediti mir, blagostanje i stabilnost na Kosovu i u celom regionu.